

Spor Lisesi Özel Yetenek Sınavına Katılan Öğrencilerin Anksiyete Düzeylerinin Değerlendirilmesi**ARAŞTIRMA MAKALESİ**Adem BEKTAŞ^{1A-E}, ¹Başköy Ortaokulu Kepez ANTALYA, bektasadem32@gmail.com**Yazar Katkı Oranı:**

- Çalışmanın Tasarımı
- Veri Toplama
- Verilerin Analizi
- Makale Yazımı
- Eleştirel Okuma

Gönderi Tarihi:

19 Kasım 2024

Kabul Tarihi:

18 Aralık 2024

Online Yayın Tarihi:

18 Aralık 2024

ISSN: 3023-5359

Doi Number:

10.70701/makusbd.1588238

ÖZET

Spor Lisesi Özel Yetenek sınavına giren öğrencilerin anksiyete düzeylerinin farklı parametrelere göre değerlendirilmesi amaçlayan bu çalışma genel tarama modellerinden betimsel tarama modelinden yararlanılarak oluşturulmuştur. Araştırmanın evrenini Antalya Spor Lisesi yetenek sınavına katılan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemi ise bu öğrencilerden ulaşılabilen 369 (n=119 kadın, n=250 erkek) kişi oluşturmuştur. Çalışmanın verilerine Beck Anksiyete Ölçeği ve Spor Lisesi Giriş Sınavı sonuçları kullanılarak ulaşılmıştır. Çalışmada nicel verilerin analizinde IBM SPSS Statistics 27 paket programı kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen verilere parametrik olmayan testler (Frequencies, Mann-Whitney U Testi, Kruskal Wallis Testi) uygulanmıştır. Sonuç olarak spor lisesi özel yetenek sınavına katılan öğrencilerin anksiyete düzeyleri farklı parametrelere göre değerlendirilmiş olup bu parametrelerden sadece cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı sonuç tespit edilmiştir. Spor lisesi özel yetenek sınavını kazanıp kazanmama durumu, lisanslı sporcu olup olmama, spor branşı, ikamet edilen yer parametrelerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Anksiyete, Spor Lisesi, Özel Yetenek Sınavı.**Anxiety Level of Students Participating in Sports High School Special Ability Exam Evaluation of Levels****ABSTRACT**

This study, which aims to evaluate the anxiety levels of students taking the Sports High School Special Ability exam according to different parameters, was created by using the descriptive screening model, one of the general screening models. The population of the research consists of students participating in the Antalya Sports High School Talent exam. The sample consisted of 369 (n=119 female, n=250 male) students who could be reached. The data of the study was obtained using the Beck Anxiety Scale and Sports High School Entrance Exam results. IBM SPSS Statistics 27 package program was used to analyze the data in the study. Non-parametric tests (Frequencies, Mann-Whitney U Test, Kruskal Wallis Test) were applied to data that did not show normal distribution. As a result, the anxiety levels of the students participating in the sports high school special talent exam were evaluated according to different parameters, and a statistically significant result was determined only according to the gender variable of these parameters. No statistically significant difference was detected in the parameters of whether or not they won the sports high school special talent exam, whether they were a licensed athlete or not, sports branch, place of residence.

Key Words: Anxiety, Sports High School, Special Ability Exam.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Giriş

Literatür incelendiğinde anksiyete kavramının İngiliz dilindeki “anxiety” sözcüğünü karşılıdığını ve bu sözcüğünde temelinin eski Yunancadaki “anxietas” kavramına dayandığı görülmektedir. Anksiyete kavramını ilk defa Çiçero tarafından: kalıcılığı olan sürekli bir endişe eğilimi ya da yatkınlığı şeklinde tanımlanmıştır (Köknel, 1998). Bir diğer tanımda ise anksiyete heyecansal bir endişe olarak ortaya konulmaktadır (Palti, 2012). Amerikan Psikiyatri Birliği (APA) ise anksiyeteyi kişiliğin bilinçli olan tarafında yaşanan tehlike işareti olarak isimlendirmektedir (Büyükçapar, 2015). Anksiyete kavramının farklı bir tanımlamasında, her zaman ve her şartta, her bireyde görülebilen, genellikle bedensel belirtilerin eşlik ettiği bazı şartlarda ağırlaşabilen hoş olmayan bir his olarak isimlendirilmiştir (Güleç, 1999).

Yukarıda belirtilen tanımlar ışığı altında anksiyete; genel olarak kaygı, endişe, korku, bunalım, sıkıntı anlamlarını kapsamaktadır. Anksiyete, insanların varlığını tehdit altında olduğu algıladıkları şartlarda bir takım bedensel belirtilerle ortaya çıkmakta arada normal durumun dışına çıkıp patolojik hale bürünen bir his yaşantısı olarak isimlendirilebilir (Böke, 2018).

Spielberger’in yaptığı çalışmalarından hareket ederek çok yönlü özelliklere sahip olan anksiyetenin durumluk ve süreklilik türleri bulunmaktadır. Bu şekilde daha belirgin açıklamalar yapılabilir görüşü genellikle ortaya atılmaktadır (Aşçı & Gökmen, 1995).

Durumluk anksiyete öznel korku şeklinde isimlendirilebilir. Durumluk anksiyete ile bireyin fizyolojik olarak otonom sinir sistemindeki uyarılmaya bağlı olarak bireyde titreme, terleme, yüzün kızarması, sararma vb. fiziksel olarak gözlemlenebilen değişimler

meydana gelir bunlar kişilerin hissettiği huzursuzluğun ve gerilim duygularının belirtileridir (Başaran, Taşgın, Sanioğlu, & Taşkın, 2009). Durumluk anksiyete kısaca çevresel şartların tehdit edici olarak algılanması sonucu meydana gelen, şiddeti ve süresi tehdit edici olarak idrak edilen olay ya da duruma yani çevresel koşullara bağlı olan geçici anksiyete şeklinde isimlendirilebilir.

Sürekli anksiyete ise, objektif bir değerlendirme ile normal durumlarda tepki uyandırmaması gereken durumları, olayları kişilerin gereksiz bir şekilde tehlikeli olarak algılayıp yorumlanması nedeni ile bireylerde mutsuzluk, hoşnutsuzluk hissi oluşturan anksiyete türü olarak isimlendirilebilir (Özgül, 2003). Sürekli anksiyete belirli bir olay ya da şartlardan yani çevresel koşullardan kaynaklanmaz. Kişilerin benlik şekli sonucu meydana çıkar aşırılığı ve zamanı insanların şahsi şekline bağımlı olarak şekillenen anksiyetedir (Böke, 2018).

Anksiyetenin neden ortaya çıktığı konusunda literatür incelediğinde farklı değerlendirmelerin olduğu ile karşılaşılmaktadır. Bu konuda örneğin Cüceloğlu (1990) anksiyete sebeplerinin kişiden kişiye kültürden kültüre farklılıklar gösterir şekilde olsa da sebeplerini; desteğin kaybolması, olumsuz sonucu beklemek, içsel çelişki yaşamak ve belirsizlik olarak ortaya koymaktadır (Cüceloğlu, 1990).

Anksiyete isimlendirilmesi zor bir korku ve endişe hissidir. Bu his vücutta bazı duyumlar oluşturabilir. Göğüste sıkışma duygusu, kalp çarpıntısı, terleme, baş ağrısı, midede boşluk hissi ve hemen tuvalete gitme gereksiniminin ortaya çıkması gibi duyumlar örnek olarak verilebilir. Huzursuz olma ve dolanıp durma arzusu da anksiyetenin sık görülen işaretlerindedir (Türkçapar, 2004).

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Literatür incelendiğinde, aksiyete ve sporu konu alan bazı araştırmaların sporsal alanda meydana gelen ve sadece sporcu bireylerin anksiyete seviyeleriyle alakalı olan araştırmaları konu aldığı görülmektedir. Bu durumun nedenini bazı araştırmacılar, sporcu bireylerin devamlı kaygı hissini her bireyde olduğu gibi spor yapan kişilerin benlik niteliklerinden oluşmakta olduğu fakat durumluk kaygı hissini sporun varoluşundan, yarışma başlamadan ve yarışma anındaki sportif ortam şartlarından gerçekleşmekte olduğunu savunmaktadırlar. (Tavacıoğlu, 1999). Sportif bir ortamda sporcu performansı için anksiyete bir sporcunun anksiyeteyi nasıl yorumladığı ile alakalıdır (Karageorghis & Terry, 2017).

Spor Lisesi Yetenek sınavları da öğrenciler üzerinde endişeler oluşturabilmektedir. Türkiye’de ortaöğretimde farklı bir programla spor öğretimi yapılması 1984-1985 Eğitim-Öğretim senesinde oluşturulan Beden Eğitimi ve Spor Meslek Liseleri ile ilerlemiştir. Bu ortaöğretim kurumları; muvaffak sporcu bireyleri koruma altına almak ve ilerlemelerine fırsatlar sunmak, beden eğitimi faaliyetleri ve spor servisleri için aracı eleman sağlamak, Spor Fakültelerine yetenekli sporcular eğitmek, Spor çalışmalarının sosyal hayata edindirilmesine destek olmak ve bu şekilde sıhhatli ve usullere uygun bir toplum oluşturmak gerekçesiyle 13.12.1983 tarihinde Bakanlar Kurulu kararı ile açılışı gerçekleştirilmiştir. İlk olarak Ankara, Çanakkale, Yozgat, Ağrı ve Kahramanmaraş’ta Gençlik Beden Eğitimi ve Okul Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı olarak bu liseler eğitim-öğretim faaliyetlerine girişmiştir. (Can, 1986).

2004-2005 senesinde, spor konusunda alakası ve kabiliyeti bulunan gençlerin, bireysel kapasitelerini yükseltme, kişiselliklerine uygun yükseköğretim programlarına hazır hale gelme, Türk sporuna katkı verme ve ülke sınırlarımızın

Bektaş, 2024

dış taraflarında ülkemizi temsil edecek muvaffak sporcular oluşturmak, öğrenci bireylerin gelişmelerine özgü elbirliği içerisinde hareket eden, birlik beraberlik huyu kazandırarak takım hissi taşıyıp sürdürebilen, spor düzenini ve saygı, disiplini içselleştirerek topluma ibret bireyler meydana getirmeyi hedefleyen Spor Liseleri oluşturulmuştur (MEB, 2017). Spor liselerinde eğitim öğretime devam eden öğrencilerin antrenman, müsabaka ve akademik çalışmaları aynı anda ilerletme şansları bulunmaktadır. Spor liseleri genel kültür, genel yetenek derslerini ve sporla ilgili uygulama yapılabilecek ders konularını içermektedir (Öçalan & Ergin, 2019). Günümüze kadar spor liselerinin sayısı artışlar görülmüş olup, 2018-2019 eğitim öğretim yılı itibarı ile bu sayı 77 olmuştur (Devecioğlu, Coban, & Coşkuner, 2009). 2024-2025 eğitim-öğretim yılında spor ortaokulları da oluşturulmaya başlanmıştır.

Türkiye’de birçok ilde binlerce öğrenci Spor Liselerinin özel yetenek sınavlarına başvuru yaparak bu sınavlara girmektedir. Her Spor Lisesinin yetenek sınavında parkurlar bulunmaktadır. Örneğin Yetenek sınavında kategori olarak; fiziksel uygunluk testi, ritim testi ve sporcu özgeçmişini yer alabilmektedir. Yerleştirme puanının hesaplanmasında; Milli Eğitim Bakanlığı önderliğinde oluşturulan klavuzlar esas alınmaktadır (MEB, 2024).

Bu araştırmada bayan öğrencilerin anksiyete düzeyleri erkek öğrencilere oranla daha yüksektir, yetenek sınavını kazanan öğrencilerin anksiyete düzeyleri kaybedenlere oranla daha düşük seviyedir, sporcu lisansına sahip öğrencilerin anksiyete düzeyleri sporcu lisansına sahip olmayan öğrencilere göre daha düşük seviyededir gibi hipotezlerin ışığı altında spor lisesi özel yetenek sınavına giren öğrencilerin anksiyete düzeylerinin farklı parametrelere göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Yöntem*Araştırmanın Yöntemsel Modeli*

Araştırmanın kurgulanmasında genel tarama modellerinden betimsel tarama modelinden yararlanılmıştır. Betimsel tarama modelleri; günümüz dünyasında var olan bir durumun fotoğrafını çekip olduğu gibi ortaya çıkarmayı, tavrı ve davranışlara açıklamalar getirmeyi, karşılaştırmayı ve betimlemeler oluşturmayı amaç edinen araştırma şekilleridir (Karasar, 2000).

Çalışma Grubu-Evren Örneklem

Araştırmanın evrenini Antalya Spor Lisesi Yetenek sınavına katılan öğrenciler (13-14 yaş) oluşturmaktadır. Örneklemi ise bu öğrencilerden ulaşılabilen 371 kişi oluşturmuştur. 2 adet anket formu hatalı doldurulması gerekçesi ile iptal edilmiş olup 369 kişinin verisi işleme alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmanın verilerine Beck Anksiyete Ölçeği ve Spor Lisesi Giriş Sınavı sonuçları kullanılarak ulaşılmıştır. Beck Anksiyete Ölçeği; kişilerin yaşadığı anksiyete belirtilerinin sıklığını ölçmek için kullanılmaktadır. Yirmi bir maddeden oluşan, 0-3 arası puanlanan Likert tipi bir kendini değerlendirme ölçeği şeklindedir. Toplam puanın yüksek olması kişinin yaşadığı anksiyetenin yüksekliğine işaret eder. Ölçek Beck ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir (Beck, Epstein, Brown, & Steer, 1988). Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Ulusoy ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilmiş olup ülkemiz koşullarında kullanılmasında bir soruna rastlanmamıştır (Ulusoy, Sahin, & Erkmen, 1998). Ölçek için önerilen yaş grubu 13 yaş ve üzeridir. Veri toplanması ve diğer süreçlerde tüm etik kurallara riayet edilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmada nicel verilerin analizinde IBM SPSS Statistics 27 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada toplanan veriler için yapılan normallik dağılım testi sonucunda Skewness değeri olarak 4,13, Kurtosis değeri ise 13,90 tespit edilmiştir. Normal dağılım göstermeyen verilere parametrik olmayan testler (Frequencies, Mann-Whitney U Testi, Kruskal Wallis Testi) uygulanmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Katılımcıların Bireysel Özellikleri Dağılımı

Değişkenler	N(Dağılım)	% Dağılım	
Cinsiyet	Erkek	250	67,8
	Kadın	119	32,2
	Toplam	369	100,0
İkamet Yeri	Şehir Merkezi	247	66,9
	İlçe	101	27,4
	Köy	21	5,7
	Toplam	369	100,0
Aile Aylık Geliri	1.000 - 17.000	34	9,2
	17.001 - 30.000	145	39,3
	30.001 - 60.000	147	39,8
	60.001 - 100.000	37	10,0
	100.001 Üstü	6	1,6
	Toplam	369	100,0
Lisansa Sahip Olma	Sporcu Lisansım Var	258	69,9
	Sporcu Lisansım Yok	111	30,1
	Toplam	369	100,0
Spor Türü	Takım Sporları	203	55,0
	Bireysel Sporlar	55	14,9
	Herhangi Bir Branşım Yok	111	30,1
	Toplam	369	100,0

Tablo 1’de katılımcıların kişisel özellikleri sorgulanmıştır. Bu sorguya göre, öğrencilerin % 67,8’inin erkek, % 32,2’sinin ise bayan olduğu, %66,9’unun şehir merkezi, %27,4’ünün ilçe, %5,7’sinin köyde yaşadıkları, %9,2’sinin 1.000 - 17.000 TL, %39,3’ünün 17.001 - 30.000 TL, %39,8’inin 30.001 - 60.000 TL, %10,0’un 60.001 - 100.000, %1,6’sının 100.001 üstü aralığında geliri olduğu, %69,9’unun sporcu lisansının olduğu, %30,1’inin sporcu lisansına sahip olmadığı, %55’inin takım sporları, %14,9’unun bireysel sporlar, %30,1’inin ise herhangi bir branşı lisanslı olarak yapmadıkları tespit edilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anksiyete Toplam Puan Dağılımları

Değişkenler	N	%
0-7 Puan Arası Anksiyete Belirtisi Hiç Yok	312	84,6
8-15 Puan Arası Hafif Anksiyete Belirtileri	41	11,1
16-25 Puan Arası Orta Düzeyde Anksiyete Belirtileri	9	2,4
26-63 Puan Arası Şiddetli Düzeyde Anksiyete Belirtileri	7	1,9
Toplam	369	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin anksiyete toplam puan dağılımı incelendiğinde; öğrencilerin %84,6’sının hiç anksiyete belirtisi göstermediği, %11,1’inin hafif anksiyete belirtisi, %2,4’ünün orta düzeyde anksiyete belirtisi, %1,9’unun ise şiddetli düzeyde anksiyete belirtisi gösterdiği görülmektedir.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Tablo 3. Spor Lisesi Özel Yetenek Sınavına Giren Öğrencilerin Ölçek Maddeleri Bazında Anksiyete Düzeylerine Ait Minimum, Maksimum, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Maddeler	N	Min.	Max.	Ort.	Ss.
1. Bedeninizin herhangi bir yerinde uyuşma veya karıncalanma	369	,00	2,00	,1491	,39974
2. Sıcak/ ateş basmaları	369	,00	2,00	,1165	,37587
3. Bacaklarda halsizlik, titreme	369	,00	3,00	,2520	,54564
4. Gevşeyememe	369	,00	3,00	,1545	,46682
5. Çok kötü şeyler olacak korkusu	369	,00	3,00	,4417	,77494
6. Baş dönmesi veya sersemlik	369	,00	2,00	,1328	,37768
7. Kalp çarpıntısı	369	,00	3,00	,1274	,42032
8. Dengeyi kaybetme duygusu	369	,00	3,00	,1409	,45046
9. Dehşete kapılma	369	,00	3,00	,1707	,46111
10. Sinirlilik	369	,00	3,00	,4580	,72532
11. Boğuluyormuş gibi olma duygusu	369	,00	3,00	,0921	,34130
12. Ellerde titreme	369	,00	3,00	,2005	,50851
13. Titreklilik	369	,00	3,00	,1491	,49123
14. Kontrolü kaybetme korkusu	369	,00	3,00	,1897	,51794
15. Nefes almada güçlük	369	,00	3,00	,1247	,41134
16. Ölüm korkusu	369	,00	3,00	,0705	,36922
17. Korkuya kapılma	369	,00	3,00	,2358	,57220
18. Midede hazımsızlık ya da rahatsızlık hissi	369	,00	3,00	,1545	,46682
19. Baygınlık	369	,00	2,00	,0244	,17116
20. Yüzün kızarması	369	,00	3,00	,2222	,51016
21. Terleme (sıcaklığa bağlı olmayan)	369	,00	3,00	,2764	,62076

Tablo 3.'de Spor Lisesi Özel Yetenek Sınavına giren öğrencilerin anksiyete ölçeği maddelerine verdikleri yanıtlar sorgulanmıştır. Bu sorguya göre anksiyete belirtisi olarak öğrencilerin en çok; sinirlilik ($X=0,4580$) belirtisi sergiledikleri tespit edilmiştir. Bunu çok kötü şeyler olacak korkusu ($X=0,4417$), terleme (sıcaklığa bağlı olmayan) ($X=0,2764$), bacaklarda halsizlik, titreme ($X=0,2520$), korkuya kapılma ($X=0,2358$), yüzün kızarması ($X=0,2222$), ellerde titreme ($X=0,2005$), kontrolü kaybetme korkusu ($X=0,1897$), dehşete kapılma ($X=0,1707$), gevşeyememe ($X=0,1545$), midede hazımsızlık ya da rahatsızlık hissi ($X=0,1545$), bedeninizin herhangi bir yerinde uyuşma veya karıncalanma ($X=0,1491$), titreklilik ($X=0,1491$), dengeyi kaybetme duygusu ($X=0,1409$), Baş dönmesi veya sersemlik ($X=0,1328$), kalp çarpıntısı ($X=0,1274$), nefes almada güçlük ($X=0,1247$), sıcak/ ateş basmaları ($X=0,1165$), boğuluyormuş gibi olma duygusu ($X=0,0921$), ölüm korkusu ($X=0,0705$) takip etmektedir. Baygınlık ($X=0,0244$) hissi ise son son duygu olarak tespit edilmiştir.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Tablo 4. Spor Lisesi Özel Yetenek Sınavına Giren Öğrencilerin Ölçek Toplamı Bazında Anksiyete Düzeylerine Ait Minimum, Maksimum, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

Anksiyete Düzeyi	N	Min.	Max.	Ort.	Ss.
Toplam Puan	369	0,00	47,00	3,89	6,13

Tablo 4. incelendiğinde Spor Lisesi Özel Yetenek Sınavına giren öğrencilerin anksiyete düzeyleri $\bar{X}=3,89\pm 6,13$ ile anksiyete belirtisi hiç yok düzeyinde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Mann-Whitney U Testi

Ölçek	Cinsiyet	N	S.O	S.T	U	p
Beck	Erkek	250	175,37	43842,00	12467,000	0,010
Anksiyete	Kadın	119	205,24	24423,00		

*p<.05

Tablo 5. incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre anksiyete ölçeğinden alınan puanlar arasında bulunan farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmektedir (U=12467,000 p<.05). Kadın katılımcıların anksiyete düzeyleri erkek öğrencilere göre daha yüksektir.

Tablo 6. Öğrencilerin Spor Lisesi Özel Yetenek Sınavını Kazanıp Kazanmama Durumuna Göre Mann-Whitney U Testi

Ölçek	Sınavı Kazanma	N	S.O	S.T	U	p
Beck	Evet	89	173,33	15426,00	11421,000	0,224
Anksiyete	Hayır	280	188,71	52839,00		

*p>.05

Tablo 6. incelendiğinde spor lisesi özel yetenek sınavını kazanıp kazanmama değişkenine göre anksiyete ölçeğinden alınan puanlar arasında bulunan farkın istatistiksel açıdan anlamsız olduğu görülmektedir (U=11421,000 p>.05). Bunun yanında spor lisesi özel yetenek sınavını kaybeden öğrencilerin anksiyete düzeyleri spor lisesi özel yetenek sınavını kazanan öğrencilere göre daha yüksektir.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Tablo 7. Öğrencilerin Lisanslı Sporcu Olup Olmadıklarına Göre Mann-Whitney U Testi

Ölçek		N	S.O	S.T	U	p
Lisans						
Beck	Var	258	179,28	46255,00	12844,000	0,107
Anksiyete	Yok	111	198,29	22010,00		
Ölçeği						

*p>.05

Tablo 7. incelendiğinde lisanslı olarak spor yapma ve yapmama değişkenine göre anksiyete ölçeğinden alınan puanlar arasında bulunan farkın istatistiksel açıdan anlamsız olduğu görülmektedir (U=12844,000 p>.05). Bunun yanında sporcu lisansı olmayan öğrencilerin anksiyete düzeyleri sporcu lisansı olan öğrencilere göre daha yüksektir.

Tablo 8. Öğrencilerin Spor Türüne İlişkin Mann-Whitney U Testi

Ölçek	Spor Branşı	N	S.O	S.T	U	p
Beck Anksiyete	Takım Sporları	203	126,56	25691,00	4985,000	0,210
Ölçeği	Bireysel Sporlar	55	140,36	7720,00		

*p>.05

Tablo 8. incelendiğinde takım sporları ya da bireysel spor yapma değişkenine göre anksiyete ölçeğinden alınan puanlar arasında bulunan farkın istatistiksel açıdan anlamsız olduğu görülmektedir (U=4985,000 p>.05). Bunun yanında bireysel sporlar ile uğraşan öğrencilerin anksiyete düzeyleri takım sporları ile uğraşan öğrencilere göre daha yüksektir.

Tablo 9. Öğrencilerin İkamet Yerlerine Göre Kruskal Wallis H Testi

İkamet Edilen Yer	N	X	S.S	Sıra Ortalaması	Kruskal Wallis H	
					X ²	p
Şehir Merkezi	247	3,7247	6,42191	179,14		
İlçe	101	4,0198	5,44790	193,04	3,166	0,205
Köy	21	5,0952	5,71756	215,26		

*p>.05

Tablo 9. İncelendiğinde ikamet edilen yer bakımından öğrencilerin anksiyete ölçeğinden aldığı puanlar arasında bulunan farkın istatistiksel açıdan anlamsız olduğu görülmektedir (X² = 3,166 p>.05). Bunun yanında anksiyete düzeyleri karşılaştırıldığında; köyde yaşayan öğrencilerin en yüksek anksiyete düzeyine (X=5,0952) sahip olduğu görülmektedir. Bunu ilçelerde yaşayan öğrencilerin anksiyete düzeyleri (X=4,0198) takip etmektedir. En düşük puanı ise şehir merkezinde yaşayan (X=3,7247) öğrencilerin aldıkları görülmektedir.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, spor lisesi özel kabiliyet sınavına katılan bireylerin anksiyete seviyelerinin farklı parametrelere göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Spor lisesi özel kabiliyet sınavına katılan bireylerin sınav öncesi anksiyete düzeylerinin anksiyete belirtisi hiç yok düzeyinde olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2.,4.). Peşinci, (2022) yılında yaptığı çalışmada özel kabiliyet sınavına giren bireylerin sınav öncesi anksiyete düzeylerini orta derecede anksiyete düzeyinde olduğunu saptamıştır. (Peşinci, 2022). Bu sonuç araştırmanın sonucu ile örtüşmemesinin yanında örneklem grubunun farklı olmasının bu sonuca neden olduğu düşünülmektedir.

Spor Lisesi Özel Yetenek Sınavına giren öğrencilerin anksiyete ölçeği maddelerine verdikleri yanıtlara göre öğrencilerin en çok; sinirlilik belirtisi sergiledikleri tespit edilmiştir. Bunu çok kötü şeyler olacak korkusu, terleme (sıcaklığa bağlı olmayan), bacaklarda halsizlik, titreme, korkuya kapılma, yüzün kızarması, ellerde titreme, kontrolü kaybetme korkusu, dehşete kapılma, gevşeyememe, midede hazımsızlık ya da rahatsızlık hissi, bedeninizin herhangi bir yerinde uyuşma veya karıncalanma, titreklik, dengeyi kaybetme duygusu, baş dönmesi veya sersemlik, kalp çarpıntısı, nefes almada güçlük, sıcak/ ateş basmaları, boğuluyormuş gibi olma duygusu, ölüm korkusu takip etmektedir. Baygınlık hissi ise son son duygu olarak tespit edilmiştir.

Spor lisesi özel yetenek sınavına katılan erkek ve kadınların anksiyete seviyeleri arasında istatistiksel açıdan manidar bir farklılaşma bulunmaktadır (Tablo 5.). Kara, (2016) yılında yaptığı çalışmada bay ve bayan sporcu bireylerin kaygı seviyeleri arasında istatistiksel anlamda manidar bir farklılaşma olduğu sonucuna ulaşmıştır (Kara, 2016). Bu sonuç

araştırmanın bu sonucunu destekler niteliktedir. Bunun yanında Özerkan, (2003) yılında yaptığı çalışmada bay ve bayan basketbol oyuncularının kaygı düzeylerinde istatistiksel açıdan manidar bir farklılaşma göstermediği sonucuna ulaşmıştır (Özerkan, 2013).

Spor lisesi özel yetenek sınavını kazanan ve kaybeden öğrenci bireylerin anksiyete seviyeleri arasında istatistiksel olarak manidar bir farklılaşma tespit edilememiştir. Bunun yanında spor lisesi özel yetenek sınavını kaybeden öğrencilerin anksiyete düzeyleri spor lisesi özel yetenek sınavını kazanan öğrencilere göre daha yüksektir (Tablo 6.).

Spor lisesi özel yetenek sınavına giren lisanslı olarak spor faaliyetlerine katılan ve katılmayan talebelerin anksiyete seviyeleri arasında da istatistiksel açıdan manidar bir farklılaşma bulunmamaktadır. Ancak sporcu lisansı olmayan öğrencilerin anksiyete düzeyleri sporcu lisansı olan öğrencilere göre daha yüksektir. Bu sonucun oluşmasında lisanslı olarak spor faaliyetlerine katılan talebelerin lisanslı olarak spor faaliyetlerine katılmayan talebelere göre yarışma deneyiminin fazla olması ve bu nedenin anksiyete düzeylerine daha olumlu yansımaları gösterilebilir (Tablo 7.).

Spor lisesi özel yetenek sınavına katılan takım sporları ile bireysel sporlarla uğraşan talebelerin anksiyete seviyeleri arasında istatistiksel açıdan manidar bir farklılaşma ile karşılaşmamıştır. Bunun yanında bireysel sporlar yapan öğrencilerin anksiyete düzeyleri takım sporlarına katılan öğrencilere göre daha yüksektir (Tablo 8.). Aykora ve Olgaç (2018) yılında yaptıkları çalışmada istatistiksel açıdan manidar ve takım sporlarına katılan talebelerin bireysel sporlara katılan talebelere oranla daha fazla kaygı puanına sahip olduğunu tespit etmişlerdir (Aykora & Olgaç, 2018). Bu sonuç araştırmanın sonucu ile örtüşmemesinin yanında

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

örneklem grubunun farklı olmasının bu sonuca neden olduğu tahmin edilmektedir. Araştırmanın bu sonucunu destekler nitelikte ise Peşinci, (2022) yılında yaptığı çalışma sonucunda değişik spor branşları ile uğraşan BESYO özel yetenek sınavına giren talebelerin anksiyete seviyeleri arasında istatistiksel açıdan manidar bir farklılaşma elde edememiş olmasıdır (Peşinci, 2022).

Spor lisesi özel beceri sınavına giren talebelerin ikamet edilen yer bakımından anksiyete seviyeleri arasında istatistiksel açıdan manidar bir farklılaşma tespit edilememiştir. Bunun yanında anksiyete seviyeleri karşılaştırıldığında; köyde yaşayan talebelerin en yüksek anksiyete düzeyine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunu ilçelerde yaşayan öğrencilerin anksiyete düzeyleri takip etmektedir. En düşük puanı ise şehir merkezinde yaşayan öğrencilerin aldıkları sonucu elde edilmiştir (Tablo 9.). Aykora ve Olgaç (2018) yılında yaptıkları çalışmada öğrencilerin kaygı düzeyleri bakımından yaşadığı şehir kapsamında öğrenciler aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç olmadığını tespit etmişlerdir (Aykora & Olgaç, 2018). Lök, İnce, Lök (2008) yılında yaptıkları çalışmada özel yetenek sınavı adaylarının ikamet edilen yer açısından durumluluk kaygı puanları arasındaki farkın istatistiksel açıdan manidar olmadığını tespit etmişlerdir (Lök, İnce, & Lök, 2008). Bu sonuçta araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Genel sonuç olarak spor lisesi özel yetenek sınavına katılan öğrencilerin anksiyete düzeyleri farklı parametrelere göre değerlendirilmiş olup bu parametrelerden sadece cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı sonuç tespit edilmiştir. Spor lisesi özel yetenek sınavını kazanıp kazanmama durumu, lisanslı sporcu olup olmama, spor branşı, ikamet edilen yer parametrelerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Bu tespitler neticesinde araştırmanın hipotezleri doğrulanmıştır.

Bektaş, 2024

Öneriler

- ✓ Anksiyete düzeyinin sportif performansı doğrudan etkilediği durumlar olabilir. Bu yüzden öğrencilerin gerekli durumlarda spor psikologlarından yardım almaları sınav performansı adına daha iyi sonuçlara yol açabilir.
- ✓ Spor lisesi özel yetenek sınavına katılan öğrencilerin anksiyete düzeylerini düşürmek ve sınavda daha iyi performans sağlamak için yetenek sınavı parkurlarını önceden çalışıp gerekli önlemleri almaları öğrencileri daha olumlu etkileyebilir.
- ✓ Spor lisesi özel yetenek sınavına hazırlanan öğrencinin ebeveynlerinin bu süreçte süreci doğru şekilde yürütebilmek adına psikolojik danışmanlık alması yararlar sağlayabilir.
- ✓ Spor lisesi özel yetenek sınavı sonrası sınavın kötü geçme durumlarında aile, öğretmen vb. desteği önemli bir yer teşkil etmektedir. Öğrencilerin daha sonraki sınavlarda anksiyete düzeyinin olumlu etkilenmesi adına bu sürecin iyi bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir.
- ✓ Spor lisesi özel yetenek sınavı öncesi ve sırasında parkurda görevli beden eğitimi öğretmenlerinin sinirlilik ve çok kötü şeyler olacak korkusu vb. duyguları aşırı derecede yaşayan öğrencilere daha ılımlı yaklaşımları öğrencilerin parkur başarısının artmasında önemli rol oynayabilir.
- ✓ Bu çalışma sonuçlarına dair bulguların güvenilirliğinin sağlanması için farklı araştırmacılar tarafından tekrarlanması spor araştırmaları konusunda faydalar sağlayacaktır.

Kaynaklar

Aşçı, F. H., & Gökmen, H. (1995). Bayan hentbolcülerde yarışma kaygısı, başarı, spor deneyimi ve atletik yeterlilik ilişkisi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 38-47.

Aykora, E., & Olgaç, O. (2018). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu özel yetenek sınavına girecek aday öğrencilerin kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 29-35.

Başaran, M. H., Taşgın, Ö., Sanioğlu, A., & Taşkın, A. K. (2009). Sporcularda durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(21), 533-542.

Beck, A. T., Epstein, N., Brown, G., & Steer, R. A. (1988). An inventory for measuring clinical anxiety: psychometric properties. *Journal of consulting and clinical psychology*, 56(6), 893.

Böke, İ. (2018). *Spor yapan lise öğrencilerinin benlik saygısı anksiyete düzeyi ve stresle başa çıkma becerilerinin incelenmesi*. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Büyükçapar, F. (2015). Özel okullar ile devlet okullarında okul sporlarına katılan ortaöğretim öğrencilerinin sürekli kaygı ve kişisel kararsızlık düzeylerinin incelenmesi (Kahramanmaraş ili örneği). *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sütçüimam Üniversitesi, Kahramanmaraş*.

Can, Y. (1986). *Türk spor eğitimi ve öğretmen liseleri beden eğitimi ve spor bölümleri*. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Cüceloğlu, D. (1990). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Devecioğlu, S., Coban, B., & Coşkun, Z. (2009). Beden eğitimi öğretmenlerinin spor liselerini algılama düzeyleri. *Sport Sciences*, 4(4), 322-333.

Güleç, C. (1999). *Psikiyatrinin ABC'si*. İstanbul: Gendaş Kültür.

Kara, E. (2016). Üst seviye atış sporcularının müsabaka öncesi kaygı düzeyi ile performansları arasındaki ilişki. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara*.

Karageorghis, C. I., & Terry, P. C. (2017). *Spor Psikolojisi* (E. Demir, Trans.). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Karasar, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Köknel, Ö. (1998). *Zorlanan İnsan*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Lök, S., İnce, A., & Lök, N. (2008). Beden eğitimi spor yüksekokulu özel yetenek sınavına girecek adayların kaygı durumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 121-131.

MEB. (2017). *Milli Eğitim İstatistikler Örgün Eğitim*. Erişim. Retrieved from https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_03/30044345_meb_istatistikleri_organ_egitim_2015_2016.pdf

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

MEB. (2024). Yetenek Sınavı İle Öğrenci Alan Okullara Başvuru Ve Uygulama E-Kılavuzu 2024. Retrieved from https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_06/13104359_yeteneksinavlariklavuz_13.06.2024.pdf

Öçalan, M., & Ergin, M. (2019). Spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin tercih ve beklenti düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(2), 175-184.

Özerkan, K. N. (2013). Üniversiteli basketbolcularda yarışma öncesi kaygı düzeyi ile performans arasındaki ilişki. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2).

Özgül, F. (2003). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerinde durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Palti, C. (2012). Üniversiteye hazırlanan lise son sınıf öğrencilerinde yükseköğretime geçiş sınavı öncesi ve sonrasında benlik saygısı, sınav kaygısı ve durumluk-sürekli kaygı düzeyleri. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.*

Peşinci, K. M. (2022). *BESYO özel yetenek sınavlarına giren öğrencilerin anksiyete düzeylerinin değerlendirilmesi*. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Tavacıoğlu, L. (1999). *Spor Psikolojisi*. Ankara: Bağiran Yayımevi.

Türkçapar, H. (2004). Anksiyete bozukluğu ve depresyonun tanısal ilişkileri. *Klinik Psikiyatri*, 4, 12-16.

Ulusoy, M., Sahin, N. H., & Erkmen, H. (1998). Turkish version of the Beck Anxiety Inventory: psychometric properties. *Journal of cognitive psychotherapy*, 12(2), 163.

Sorumlu Yazar Bilgileri

Yazar Adı Soyadı: Adem BEKTAŞ

Kurumu: Başköy Ortaokulu

Adres: Başköy Mah. Başköy Cad. Kepez ANTALYA

Orcid Numarası: 0000-0003-1823-1408

Bu makale Creative Commons Attribution 4.0 Uluslararası lisansı ile lisanslanmıştır.